

KESKKONNAAMET

KORRALDUS

11.09.2026 nr DM-137557-1

Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmine

1. OTSUS

Lähtudes aktsiaselts Tootsi Turvas (registrikood 10021374) 27.04.2026 esitatud keskkonnaloa taotlusest nr T-KL/1022639-5, võttes aluseks maapõueseaduse § 48, § 66 lg 2 p 2, § 67 lg 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lg 1 p 1 ja 4 ja lg 4, § 56 lg 1 ja 2, § 59 lg 2 p 4 ning haldusmenetluse seaduse § 53 lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Muuta aktsiaselts Tootsi Turvas (registrikood 10021374) kuuluvat Puhatu turbatootmisala keskkonnaluba nr KMIN-023 järgnevalt:

1.1.1. Pikendada keskkonnaluba nr KMIN-023 maavara kaevandamiseks kuni 11.09.2029.

1.1.2. Kanda keskkonnaloale mäeeraldise pindalaks 606,77 ha ja kaitise ehk mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 1 305,65 ha ning aastaseks maksimaalseks tootmismahuks 190 tuh t.

1.1.3. Kanda loale 1 ploki vähelagunenud turba aktiivne tarbevaru (aT) kogus 65,791 tuh t ja 2 ploki hästilagunenud turba aT kogus 3 033 tuh t; kaevandatava varu vähelagunenud turba kogus 65,791 tuh t ja hästilagunenud turba kogus 2 776 tuh t. Varu ja kaevandatava varu kogus seisuga 31.12.2023.

1.1.4. Määrata kaevandatud maa kasutamise otstarbeks põlevkivikarjäär, taastuv soo (märgala), metsamaa, madal(ad) veekogu(d).

1.1.5. Määrata keskkonnaloale peatükis 3.4.4. toodud kõrvaltingimused.

1.1.6. Avalikustada keskkonnaloa muutmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

1.1.7. Korraldus jõustub selle teatavaks tegemisest aktsiaseltsile Tootsi Turvas.

2. ASJAOLUD

2.1. Kehtiv luba

Loa omajale aktsiaseltsile Tootsi Turvas (registrikood 10021374) on antud keskkonnaluba nr KMIN-023 (kehtivusajaga 12.12.2000 - 12.12.2025). Nimetatud luba on antud maavara kaevandamiseks Puhatu turbamaardla Puhatu turbatootmisala mäeeraldisel.

Puhatu turbatootmisalal kaevandamiseks vajalikuks vee erikasutuseks on antud keskkonnaluba nr L.VV/328940 (kehtivusajaga 15.05.2017 - 12.12.2025).

Keskkonnalubade nr KMIN-023 ja L.VV/328940 kehtivusaegsid pikendati Puhatu turbatootmisala pikendustaotluse menetluse ajal MaaPS § 67 lg 7 alusel kuni 11.09.2026.

2.2. Taotluse läbivaatamine

Aktsiaselts Tootsi Turvas (registrikood 10021374, aadress Suur-Jõe tn 63, Pärnu linn, Pärnu linn, Pärnu maakond, Eesti) esitas Keskkonnaametile 08.02.2024 keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmise taotluse, mida parandati neli korda (08.05.2025, 03.06.2025, 28.11.2025 ja 27.04.2026). 03.06.2025 esitatud taotluse võttis Keskkonnaamet menetlusse 25.06.2025 kirjaga nr DM-127291-22, kuid käesolev korraldus võtab aluseks viimase, 27.04.2026 esitatud taotluse nr T-KL/1022639-5 (registreeritud keskkonnainfosüsteemis KOTKAS (edaspidi KOTKAS) 27.04.2026 numbriga DM-127291-30).

Taotletav Puhatu turbatootmisala asub valdavalt Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Konsu külas, jäädes Sillamäe linnast ~12 km kaugusele edelasse ja Jõhvi linnast ~13 km kaugusele kagusse. Puhatu turbatootmisala põhjaosas on väike ala Jõhvi valla (varasemalt Toila valla) Konju küla territooriumil.

Puhatu turbatootmisala mäeeraldis ja mäeeraldisel teenindusmaa kattuvad pea kogu ulatuses Sirgala põlevkivikarjääri mäeeraldisega ning jäävad riigiomandisse kuuluvatele Puhatu turbatootmisala (22901:003:0340), Puhatu turbatootmisala (22901:003:0370), Puhatu turbaväli (tunnus 22901:003:0360), Sirgala karjäär 2 (tunnus 80201:002:0740), Sirgala karjäär 11 (tunnus 22901:003:0400), Sirgala karjäär 16 (tunnus 22901:003:0430), Sirgala karjäär 17 (tunnus 22901:003:0440) ning Ahtme metskond 26 (tunnus 80201:002:0356) kinnistutele. Riigivara valitsejaks antud kinnistutel on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Kliimaministeerium, Kaitseministeerium ning volitatud asutusteks on Maa- ja Ruumiamet, Riigimetsa Majandamise Keskus ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus.

Kehtival keskkonnaloal KMIN-023 on maavara kaevandamise minimaalseks aastamääraks 30 tuh t ja maksimaalseks aastamääraks on 200 tuh t.

Taotletav mäeeraldis hõlmab Puhatu maardla (registrikaart nr 198) turba aktiivse tarbevaru plokki 1 ja 2. Taotlusega soovitakse pikendada Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 kehtivusaega 20 aasta võrra, korrigeerida mäeeraldisel ja selle teenindusmaa piiri vastavalt Sirgala karjääri tänasele situatsioonile ja koostatud jääkvaru uuringu tulemustele, liita vee erikasutusluba nr L.VV/328940 keskkonnaloale nr KMIN-023 ning loovutada 10 tuh t lubatud

aastasest tootmismahust Kasesoo turbatootmisala keskkonnaloale, mille tulemusena jääb Puhatu turbatootmisala loale maksimaalseks aastaseks mahuks 190 tuh t maksimaalseks aastaseks mahuks.

Taotluse kohase Puhatu turbatootmisala mäeeraldise pindala on 606,77 ha ja teenindusmaa pindala 1305,65 ha. Seisuga 31.12.2023. a on mäeeraldisega seotud varu järgmine:

Plokk 1 vähelagunenud turba varu on 65,791 tuh t

Plokk 2 hästilagunenud turba varu on 3 033 tuh t

Seejuures kogu plokk 1 varu on kaevandatav ja plokk 2 osas on taotlusele märgitud kaevandatavaks varuks 2 776 tuh t.

Puhatu turbatootmisala kattub peaaegu kogu ulatuses Sirgala põlevkivikarjääriga. Enefit Industry OÜ-le kuuluv Eesti põlevkivimaardla Sirgala karjääri keskkonnaluba nr KMIN-074 kehtib kuni 03.05.2029 ja Keskkonnaametile on esitatud Sirgala karjääri korrastamise tingimuste saamiseks taotlus.

Taotluse seletuskirja kohaselt on aktsiaseltsile Tootsi Turvas oluline, et Puhatu turbatootmisalal saaks turba kaevandamine jätkuda nendel aladel, kus on tänaseks säilinud suurem turbakiht. Lähtuvalt eeltoodust on tootmisala teoreetiliselt võimalik ammendada ca 20 aastaga. Puhatu turbatootmisalal on suuremad kaevandatavad turbavarud säilinud kahel põhjapoolseimal tootmisväljakul, mis jäävad Sirgala karjäär 16 (tunnus 22901:003:0430) kinnistule, samuti lõuna-edelapoolsetel väljakutel Sirgala karjäär 17 (tunnus 22901:003:0440) kinnistul. Taotluse kohaselt väheneb mäeeraldise pindala võrreldes olemasoleva loa mäeeraldise pindalaga.

Maavara kasutusalaadeks on Põllumajandus- ja kütteturvas. Taotletakse keskkonnaloa pikendamist 20 aastat. Kaevandatud maa korrastamise otstarve on põlevkivikarjäär, taastuv soo (märgala), metsamaa, madal(ad) veekogu(d).

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (edaspidi MaaPS), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (edaspidi KeÜS), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekooseis” sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv kokku 816 eurot on tasutud riigilõivuseaduse § 136² lõike 1 punkt 1 ja 4 ning lõike 3 kohaselt 08.02.2024.

Keskkonnaloa andmise taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja (Eesti Geoloogiateenistus 28.04.2026 kiri nr 13-1/26-681).

Taotluse menetlusse võtmine

Aktsiaselts Tootsi Turvas esitas 08.02.2024 Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa muutmistaotluse. Keskkonnaamet esitas 29.02.2024 kirja nr DM-127291-4 ülevaatuses leitud puuduste kohta. Kirjas paluti taotluse seletuskirjale lisada ka peenosakeste tekke ja leviku

arvutused.

Taotleja palus mitmeid kordi vastamise tähtaja pikendamist tulenevalt koostatava turba õhuheitmete arvutamise metoodika töö pikenenud valmimisajast. Seejuures viimases tähtaja pikendamist soovivas kirjas paluti taotluse täiendamiseks pikendust kuni 30.06.2025 (KOTKAS 30.12.2024 numbriga DM-127291-15). Keskkonnaameti vastas 30.12.2024 kirjaga nr DM-127291-16, kus Keskkonnaamet juhtis tähelepanu, et Puhatu turbatootmisala keskkonnaluba nr KMIN-023 kehtib kuni 12.12.2025. Kuigi maapõueseaduse § 67 lg 7 alusel saab Keskkonnaamet menetluse lõpetamise ajaks pikendada keskkonnaloa kehtivust maksimaalselt ühe aasta võrra, võib täiendav parandustaotluse esitamise tähtaja pikendamine tuua kaasa olukorra, milles Keskkonnaamet ei jõua keskkonnaloa kehtivuse pikendamist lõpuni menetleda ning keskkonnaluba nr KMIN-023 kaotab kehtivuse.

Aktsiaselts Tootsi Turvas esitas 08.05.2025 muudetud taotluse (KOTKAS 08.05.2025 numbriga DM-127291-17). Keskkonnaamet esitas ülevaatuses leitud puuduste kohta 29.05.2025 kirja nr DM-127291-19.

Aktsiaselts Tootsi Turvas esitas 03.06.2025 muudetud taotluse (KOTKAS 03.06.2025 numbriga DM-127291-20).

Keskkonnaamet võttis taotluse menetlusse 25.06.2025 kirjaga nr DM-127291-23.

Seoses menetluse käiguga on taotlust täiendavalt muudetud ja käesoleva loa muutmise aluseks võeti 27.04.2026 esitatud taotlus (KOTKAS 27.04.2026 numbriga DM-127291-30).

Piirangud mäeeraldise mõjuraadiuses

Puhatu turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaa kattub ~1 078,33 ha suurusel alal Sirgala karjääri mäeeraldisega, kus Enefit Industry OÜ omab põlevkivi kaevandamiseks keskkonnaluba nr KMIN-074. Väljapoole Sirgala karjääri jääb mäeeraldise ~25,97 ha suurune ala.

Looduskaitse all olevaid taime- või loomaliike mäeeraldise ega selle teenindusmaa piires keskkonnaregistri andmetel ei esine. Puhatu turbatootmisalast vähemalt ~1 km kaugusel läänes asuv Kurtna järvestik ning lõuna pool olev Puhatu soo osa on arvatud Alutaguse rahvuspargi (KKR kood KLO1101917) koosseisu. Rahvuspargi piir jääb taotletava mäeeraldise loode- ja edelanurgast ~0,4 – 0,5 km kaugusele (lähim punkt on teenindusmaast umbes 386 meetri kaugusel).

Puhatu turbatootmisalast lõunasse jääb Puhatu linnu- ja loodusala, mis on lähimas kohas umbes 442 meetri kaugusel.

Puhatu turbatootmisalast läände jääb Kurtna loodusala, mis on lähimas kohas umbes 764 m kaugusel.

Puhatu turbatootmisala mäeeraldis kattub kogu ulatuses Vabariigi Valitsuse 21.12.2023

korraldusega nr 301 kehtestatud riigikaitse ehitise Sirgala harjutusvälja piiranguvööndiga.

Puhatu turbatootmisalale lähim majapidamine jääb mäeeraldise edelanurgast ~1,7 km kaugusele läände. Lähimad puurkaevud jäävad Maa- ja Ruumiameti geoportaali kaardirakenduse kohaselt ~0,4 km kaugusele läände ning need on seotud hüdroteoloogiliste uuringutega (tunnused PRK0013631, PRK0013632, PRK0013642, PRK0013648, PRK0013649, PRK0013650). Lähim looduslik veekogu on mäeeraldise lahustükkide vahel asuv Mustajõgi (KKR kood VEE1063800), millele on kehtestatud kalda piiranguvöönd laiuselt 100 m veepiirist.

2.3. Taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 08.02.2024 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt peale selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Alutaguse Vallavalitsusele ja Toila Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Enne taotluse menetlusse võtmist esitas Eesti Ornitoloogiaühing Keskkonnaametile 09.02.2024 kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.02.2024 dokumendina nr DM-127291-2), milles juhiti tähelepanu Puhatu turbatootmisala jätkuva tegevusega avalduvatele negatiivsetele keskkonnamõjudele ning sooviti olla edaspidi menetlusosaline. Keskkonnaamet vastas 04.06.2024 kirjaga nr DM-127291-10, et kuna hetkel pole Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmise taotluse menetlus veel algatatud ning ettevõtte peab veel esitama parandustaotluse, siis me ei ole veel võtnud aega kõigi oluliste asjaolude väljaselgitamiseks, mis määraksid ära keskkonnamõjude hindamise algatamise või algatamata jätmise vajaduse. Kuna Puhatu turbatootmisala paikneb võrdlemisi lähedal Natura 2000 Puhatu linnualale (EELIS kood RAH0000115) ja Puhatu loodusalale (EELIS kood RAH0000545) ning Keskkonnaametil ei pruugi olla piisavat infot, et taotletava tegevusega on tegemist väikese keskkonnamõjuga tegevusega, ei saa välistada, et Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmise menetluses algatatakse ka keskkonnamõjude hindamine.

Keskkonnaloa taotlus on 25.06.2025 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (KeÜS § 47 lg 2). Keskkonnaamet teavitas 25.06.2025 kirjaga nr DM-127291-24 piirinaabreid ja mõjutatud isikuid keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmisest (KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teate avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Kuni loa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Kuna Eesti Ornitoloogiaühing esitas omapoolseid märkusi Puhatu turbatootmisala osas enne taotluse menetlusse võtmist (KOTKAS 13.02.2024 numbriga DM-127291-2 ja 10.05.2024 numbriga DM-127291-9) teavitati keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmisest ka Eesti Ornitoloogiaühingut. Avalikustamise käigus lubati Eesti Ornitoloogiaühingut teavitada edaspidisest menetluse käigust.

Keskkonnaamet küsis 25.06.2025 kirjaga nr DM-127291-23 Alutaguse ja Toila Vallavalitsuselt Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmistaotluse osas kohaliku

omavalitsuse arvamust.

Alutaguse Vallavalitsus saatis Keskkonnaametile 05.09.2025 Alutaguse Vallavolikogu 28.08.2025 otsuse nr 247 (KOTKAS 08.09.2025 numbriga DM-127291-26). Kohalik omavalitsus otsustas:

1. Anda nõusolek Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa KMIN-023 muutmiseks.
2. Teha Keskkonnaametile ettepanek pikendada keskkonnaloa KMIN-023 kehtivuse aega 10. aastaks.
3. Teha Keskkonnaametile ettepanek koostada eksperthinnang koostöös loa omanikuga, mis käsitleb kumulatiivseid mõjusid laiemas piirkonnas, arvestades kõiki varasemaid ja käimasolevaid uuringuid, piirkonna kaitseväärtusi ning võimalikke tulevikustsenaariume.

Toila Vallavalitsus arvamust ei avaldanud.

Toila vald ja Jõhvi vald ühinesid ning peale 2025. aasta kohalike omavalitsuste valimisi, muutusid valla piirid. Ühinenud valla Jõhvi Vallavolikogu liikmed kinnitati 27.11.2025. Seetõttu alates 2026 aastast kaasatakse menetlusse Toila Vallavalitsuse asemel Jõhvi Vallavalitsus.

Keskkonnaamet küsis 26.06.2025 Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuselt kirjaga nr DM-127291-24 arvamust Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmistaotluse kohta. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus teavitas 16.07.2025 kirjaga nr 4-4/25/3281-2 et neil ei ole keskkonnaloa KMIN-023 muutmise taotluse kohta vastuväiteid ega täiendavaid ettepanekuid (KOTKAS 16.07.2025 numbriga DM-127291-25).

Loa andja teavitas 19.08.2026 loa andmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks 19.08.2026 kirjaga nr DM-127291-36 (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4). Loa andmise otsusele lisati keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhindangu ja KMH algatamise otsuse eelnõu lisana seisukoha võtmiseks (KeHJS § 11 lõike 2²). Eelnõudega seotud seisukohad paluti esitada hiljemalt 02.09.2026. Eelnõude osas toimus avalik arutelu 31.08.2026 (arutelu protokoll on registreeritud KOTKAS 03.09.2026 numbriga DM-127291-40).

Eelnõudele esitatud ettepanekud on toodud korralduse peatükis 3.5.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. MaaPS § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnamõju hindamise Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS-e tähenduses.

KeHJS § 6 lg 2¹ kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju kui KeHJS § 1 punktides 1–34¹ nimetatud tegevust või kaitist muudetakse või ehitist laiendatakse.

Keskkonnaamet käsitles keskkonnamõju (KMH) eelhinnangus (KOTKAS 11.09.2026 numbriga DM-127291-43), keskkonnamõju muutmise taotlust ja leidis, et olemasolevate uuringute põhjal võib tegevust ilma olulise mõjuta jätkata lühema aja vältel kui on taotletav 20 aastat. Arvestades eelhinnangus välja toodud keskkonnamõju meetmetega (vt pt 3.4) järeldas Keskkonnaamet, et praeguse teabe alusel ei saa kinnitada, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju ning algatas keskkonnamõju hindamise. Seejuures toodi välja järgmist:

- Praeguste andmete põhjal ei saa välistada, et turbatootmisega ei kaasne oluline ebasoodne mõju Puhatu linnualale (RAH0000115), Puhatu looduslale (RAH0000545) ja Kurtna looduslale (RAH0000168);
- Puhatu turbatootmisala kuivenduse mõju hindamiseks, tuleb teostada hüdrogeoloogiline uuring ümbruskonna tegevute koostõhusid arvestades ning alles siis saab KMH raames järeldusi tuua, kas ja kui suur on mõju Natura alade kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele ning kas ebasoodsat mõju on võimalik leevendada.

Vaatamata asjaolule, et Puhatu turbatootmisala on teostatud pikaajaliselt turbatootmist on käesolevate andmete põhjal raske kindlalt väita, et Puhatu turbatootmisalal taotletava keskkonnamõju 20 aasta pikendamise jooksul keskkonnamõju puudub või selle ulatus ei suurene.

Seetõttu on vajalik uuringute ja seirete läbiviimine alljärgnevalt:

- Hüdrogeoloogiline uuring, mis analüüsib Puhatu veeärajuhtimise mõjusid koostoimel turbatootmisala ümbritsevate veekogudega ning Sirgala karjääri korrastamise tegevusega.
- Peenosakeste ja õhu kvaliteedi leviku hinnang ümbritsetavate alade suhtes sh Natura 2000 alade osas.
- Natura 2000 mõjuhindamine.
- Analüüsida korrastamise suunda ja korrastamise tingimusi vastavalt ümbritsevate alade kavandatavale tegevusele ja esitada vastavad soovitused korrastamiseks.

Peale KMH raames eelpool nimetatud nende uuringute läbiviimist ja saab kaaluda Puhatu turbatootmisala keskkonnamõju pikendamist taotluse kohaselt 20 aasta võrra ehk kuni 12.12.2045.

3.2. Kaalutlused loa muutmisel

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 muudetakse Puhatu turbatootmisalale maavara kaevandamiseks antud keskkonnaluba nr KMIN-023. Luba pikendatakse KMH ajaks kuni 11.09.2029. Peale KMH-d tehakse otsus selle kohta, kas luba on võimalik pikendada kuni 12.12.2045.

Vee erikasutuseks antud keskkonnaluba nr L.VV/328940 pikendatakse sama kaua, kui keskkonnaluba nr KMIN-023 (ehk kuni 11.09.2029), et oleks võimalik teostada Puhatu turbatootmisala maavara kaevandamist KMH aruande koostamise ajal. Käesoleva otsusega ei liideta vee erikasutuse osa kaevandamisloaga. Vastav muudatuse tehakse peale KMH-d.

3.2.1. Maavara kaevandamine

3.2.1.1. Lubatav tegevus

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vaja maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 66 lõike 2 punkti 2 kohaselt võib muuta kaevandamisluba, kui loa omaja taotleb kaevandamisloa kehtivusaja pikendamist. MaaPS § 67 lõike 1 kohaselt, kui kaevandamisloa kehtivusaja jooksul ei ole kaevandatavat maavara mäeeraldise piires täielikult ammendatud või kaevandatud maa ei ole korrastatud, pikendab kaevandamisloa andja loa omaja taotluse alusel loa kehtivust aja võrra, mis on vajalik maavara ammendamiseks. Turba kaevandamise lubade kehtivust võib pikendada 30 aasta kaupa kuni kaevandatava maavara ammendumiseni.

Käesoleval juhul taotletakse loa kehtivusaja pikendamist 20 aasta võrra. Peatükis 3.1 ja 3.4 toodud põhjenduste alusel pikendatakse käesoleva otsusega luba kuni 11.09.2029.

Turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamisluba anda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alale või maardlale (MaaPS § 45 lõige 1). Kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust. Puhatu turbatootmisala on kantud keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja“ §-s 2 nimetatud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja. Kuna kaevandamiseks sobivad turbaalad tuleb ammendumisel korrastada, on otstarbekas Puhatu turbatootmisala kaevandamisega jätkata ja keskkonnaloa pikendamine 20 aasta võrra oleks põhjendatud, vältimaks uute alade avamise vajadust ning lootes, et 20 aasta

pärast saab ala korrastada. Samas peatükist 3.1 toodud järelduste alusel, tagamaks kõikide keskkonnamõju meetmete sobilikust ei pikendata käesoleva korraldusega keskkonnaluba 20 aastat vaid kuni 11.09.2029.

Jääkvaru arvestus on vormistatud Puhatu turbamaardla Puhatu turbatootmisala jääkvaru uuringu aruandes (varu seisuga 31.12.2023), maavaravaru arvele võtmise otsuse number 1- 1-17/23/2180.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmise taotluse 25.06.2025 kirjaga nr DM-127291-23 Alutaguse ja Toila Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 25.08.2025. Alutaguse Vallavolikogu 28.08.2025 otsuse nr 247 (KOTKAS 08.09.2025 numbriga DM-127291-26) kohaselt nõustuti loa muutmise taotlusega tingimuslikult (täpsemalt peatükis 2.3). Toila Vallavalitsus (praegune Jõhvi Vallavalitsus) ei ole arvamust avaldanud.

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjätmete kohta. Puhatu turbatootmisalal turba kaevandamise tootmisprotsessis jätmeid ei teki – kogu kasulik materjal turustatakse ning mäeeraldiselt eemaldatud sugekiht ja kännud kasutatakse olemasoleva taristu hooldamiseks, uue taristu rajamiseks või realiseeritakse.

Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jättekava esitada ning taotleda keskkonnaloale juurde jätmete eriosa.

Puhatu turbamaardla piires asuv Puhatu turbatootmisala on suures osas välja töötatud. Rajatud on kuivenduskraavid ja väljaveoteed.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Puhatu turbatootmisala turba kaevandamisega jätkamine. Loa omanik on üle 100 aastase ajalooga turba tootmisega tegelev ettevõtte, kes omab Puhatu turbatootmisalal turba kaevandamiseks keskkonnalubasid nr KMIN-023 (kaevandamine; kehtiv kuni 11.09.2026) ja L.VV/328940 (vesi; kehtiv kuni 11.09.2026). Olemasoleva keskkonnaloa kehtivusaja jooksul ei ole maavara võimalik ammendada, millest tulenevalt soovib taotleja pikendada olemasoleva loa kehtivusaega 20 aastaks.

Vaatamata asjaolule, et Puhatu turbatootmisala on teostatud pikaajaliselt turbatootmist on käesolevate andmete põhjal raske kindlalt väita, et Puhatu turbatootmisalal taotletava keskkonnaloa 20 aasta pikendamise jooksul keskkonnamõju puudub või selle ulatus ei suurene.

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju juhul, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ning tegevus ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega ega ole selleks otseselt vajalik.

Kui kavandatav tegevus on jaotatav eristatavateks osadeks ning eelhindangu põhjal on võimalik järeldada, et osa tegevustest ei too eeldatavalt kaasa olulist ebasoodsat mõju Natura 2000 ala kaitse-eesmärgile, samas kui ülejäänud tegevuste puhul sellist mõju ei ole võimalik välistada, tuleb keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise küsimus lahendada nende tegevuste ulatuses, mille suhtes KeHJS § 3 lõike 1 punktis 2 sätestatud eeldus esineb. KMH eelhindangu kohaselt ei saa välistada, et turbatootmisega veel 20 aastal kaasneb oluline ebasoodne mõju Puhatu linnualale (RAH0000115), Puhatu loodusalale (RAH0000545) ja Kurtna loodusalale (RAH0000168). Natura 2000 ala kaitse eesmärkidele võib avalduda oluline mõju, mis tuleneb eeldatavasti veerežiimi muutustest kumulatiivse mõjuna koosmõjus teiste ümbruskonna tegevustega. Puhatu turbatootmisalal turbavaru väljamine, töötlus ja transport on lubatud (KMH ajal) üksnes tingimusel, et veerežiimi ei muudeta. Puhatu turbatootmisala piirde- ja magistraalkraave ei tohi süvendada ega laiendada ning väljalaskmeid ei tohi muuta.

KeÜS § 56 lõike 1 kohaselt võib keskkonnavalda andja anda enne keskkonnavalda taotluse tervikuna lahendamist keskkonnavalda mõneks taotluses märgitud tegevuseks, kui seda taotleb keskkonnavalda taotleja ja sellise tegevuse lubamisest keeldumise aluseid ei esine, või keelduda mõneks taotluses märgitud tegevuseks keskkonnavalda andmisest, kui keskkonnavalda selleks tegevuseks tuleb jätta andmata.

KeÜS § 56 lõike 2 kohaselt võib keskkonnavalda andja põhjendatud juhul otsustada keskkonnavalda osalise andmise ka omal algatusel. Sellisel juhul tuleb enne ära kuulata keskkonnavalda taotleja seisukoht keskkonnavalda osalise andmise kohta.

Riigikohtu halduskolleegium on märkinud, et keskkonnavalda andjal on võimalik anda loamenetluse ajaks ajutiselt luba osa taotletavate tegevuste elluviimiseks, näiteks olemasoleva olukorra säilitamiseks, kui kogu taotluse lahendamine venib (RKHKo 08.10.2018, nr 3-16-478, p 17). Puhatu turbatootmisalal ei ole tegevusega kaasnev oluline keskkonnamõju välistatud tegevuse jätkamisel veel 20 aastaks, mistõttu on vajalik algatada KMH. KMH eelhindangus leiti, et enne, kui KMH käigus pole selgunud, et ebasoodsad mõjud Puhatu linnu- ja loodusalale ning Kurtna loodusalale on välistatud ning Keskkonnaamet on andnud selleks vastavad tingimused, on kaevandamistegevus ja turbatootmine võimalik KMH aruande koostamise perioodil vaid tingimusel, et veerežiimi ei muudeta (kraave ei süvendada ega laiendata ja väljalaske ei muudeta).

Seetõttu pikendab Keskkonnaamet käesoleva korraldusega keskkonnavalda kehtivusaega kuni 11.09.2029. Loa pikendamiseks 20 aasta võrra algatas Keskkonnaamet 11.09.2026 otsusega nr DM-127291-43 KMH.

3.2.2. Vee erikasutus

Veeluba (keskkonnaluba) on kohustuslik, kui juhitakse sademeveett suublasse turbatööstusmaalt (veeseaduse (edaspidi VeeS) § 187 punkt 6). Puhatu turbatootmisala vee erikasutus (sademevee suublasse juhtimine) on reguleeritud keskkonnanaloa nr L.VV/328940 vee eriosas.

Vee erikasutuse keskkonnanaloa liitmine on osa Puhatu turbatootmisala taotlusest. Vee erikasutuseks antud keskkonnaluba nr L.VV/328940 pikendatakse sama pikaks ajaks, kui keskkonnaluba nr KMIN-023 (ehk kuni 11.09.2029), et oleks võimalik Puhatu turbatootmisalal jätkata maavara kaevandamist KMH aruande koostamise ajal. Käesoleva otsusega ei liideta vee erikasutuse osa kaevandamisloaga. Vastav muudatuse tehakse peale KMH-d.

3.2.3. Jäätmete käitlemine

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Puhatu turbatootmisala keskkonnanaloa taotluse seletuskirja kohaselt kaevandamisjäätmeid ei teki. Taotleja on teadlik, et juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada.

3.3. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Puhatu turbatootmisala mäeeraldise, mäeeraldise teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnanaloa andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lõike 1 punktist 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusotstarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-ö ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnanaloa andmisel või muutmisel (sh pikendamisel) turba kaevandamiseks kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasneda võiv kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles

potentsiaalse kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju. Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuste üleriigilisel hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Analüüsi tulemusena selgus, et taotletav turbatootmisala jäi mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskväärtuses seisundiklassi nr 2,0, mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi „vilets“. Sellises seisundiklassis oleval alal kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus peab olema võrdväärne ökoloogilise kahjuga.

Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 226 544 294 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 3 033 tuhat tonni ning kaevandatava vähelagunenud turba kogus 65,791 tuhat tonni. Puhatu turbatootmisala taotluses on toodud, et kaevandatav turvas sobib kasutamiseks põllumajanduses ja energeetikas (kütteturbana). Keskkonnaloal on toodud kaevandatud maavara kasutamise otstarbeks põllumajandus- ja kütteturvas. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides, ning seega üldist panust toidu julgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valmiva turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 28.01.2025, võiks lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, saadi eeldatavaks lisandväärtuseks kaevandamisel 143 783 902 eurot.

Keskkonnaameti hinnangul seega eeldatav kaevandamisel saadav rahaline kasu on väiksem, kui ökoloogiline kahju. Kuna ala on juba kaevandamiseks avatud ning taotletavalt mäeeraldiselt on varasemalt juba kaevandatud, siis kaalutluse tulemusel leiti, et maavara lõpuni ammendamine ja ala korrastamine on otstarbekas ja säästlik ning sellest kaalutlusest lähtuvalt loa pikendamiseks keeldumise alust ei esine.

Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lõige 1 koosmõjus KeÜS § 52 lõike 1 punktiga 7). MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust Keskkonnaameti hinnangul käesoleval juhul ei esine.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 11 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus keskkonnaloa andmisega. Alutaguse Vallavolikogu 28.08.2025 otsusega nr 247 nõustuti Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa KMIN-023 muutmise tingimuslikult. Toila Vallavalitsus ette antud aja jooksul arvamust ei esitanud. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 11 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 12 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnaloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat

loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Keskkonnaameti 11.09.2026 otsusega nr DM-127291-43 kinnitatud KMH eelhinnangu järelendus oli, et tuleb algatada keskkonnamõju hindamine (KMH) Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmise taotlusele arvestusega, et keskkonnaluba pikendatakse KMH menetluse ajaks kuni 11.09.2029. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 12 kohast keeldumise alust, kui luba pikendatakse KMH menetluse ajaks eelhinnangus toodud tingimustel.

MaaPS § 55 lõike 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus. Aktsiaselts Tootsi Turvas ei ole seisuga 11.09.2026 karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 3 punkti 1 kohast keeldumise alust.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55, VeeS § 192).

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses.

3.4. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muuhulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitteandmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud hüve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.4.1. Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskoha kinnistu ei kuulu ettevõttele. Tegemist on riigile kuuluva kinnistuga, mille kasutamiseks sõlmitakse rendileping keskkonnaloa alusel.

3.4.2. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Alutaguse Vallavolikogu 28.08.2025 otsuse nr 247 (KOTKAS 08.09.2025 numbriga DM-127291-26) alusel anti tingimuslik nõusolek järgmiselt:

1. Anda nõusolek Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa KMIN-023 muutmiseks.
2. Teha Keskkonnaametile ettepanek pikendada keskkonnaloa KMIN-023 tähtaega 10. aastaks.
3. Teha Keskkonnaametile ettepanek koostada eksperthinnang koostöös loa omanikuga, mis käsitleb kumulatiivseid mõjusid laiemas piirkonnas, arvestades kõiki varasemaid ja käimasolevaid uuringuid, piirkonna kaitseväärtusi ning võimalikke tulevikustsenaariume.

Toila Vallavalitsus ette antud aja jooksul arvamust ei andnud.

3.4.3. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõju eelhinnangu ning otsustanud 11.09.2026 kirjaga nr DM-127291-43 Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele algatada keskkonnamõju hindamine (KMH) arvestusega, et keskkonnaluba pikendatakse KMH menetluse ajaks kuni 11.09.2029. Eelhinnangus analüüsiti turbatootmisala tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjärel duseksena leiti, et olemasolevat keskkonnaluba ei saa pikendada praeguste teadmiste järgi taotluses soovitud perioodiks, vaid pikendatakse kuni 11.09.2029.

KMH eelhinnangus analüüsiti kavandatava tegevusega kaasnevaid mõjusid ning kaaluti, kas olemasoleva teabe põhjal on võimalik veenduda, et olulised mõjud puuduvad ning keskkonnaloa kehtivusaja pikendamine taotletud 20 aasta võrra on võimalik. Eelhinnangu järelduste kohaselt puudub kindel veendumus, et kaevandamisega jätkamine ei mõjuta negatiivselt Puhatu linnualale (RAH0000115), Puhatu loodusalale (RAH0000545) ja Kurtna loodusalale (RAH0000168) ning seetõttu on põhjendatud algatada taotletavale tegevusele KMH. Eelhinnangus on esitatud keskkonnameetmed, mida järgides võib eeldada tegevusega kaasnevate mõjude väheolulisust lühiajaliselt ning keskkonnaloa kehtivusaja pikendamine KMH läbiviimise ajaks (3 aastaks) on võimalik.

Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus keskkonnameetmed, millega tuleb loa menetlemisel arvestada, mis on väljatoodud peatükis 3.1.

Kehtivale loale ei ole kantud korrastamise suunda. Praegu lisatakse loale taotluses toodud korrastamise suund põlevkivikarjäär, taastuv soo (märgala), metsamaa, madal(ad) veekogu(d). Eelhinnangus leiti, et KMH käigus peaks analüüsima korrastamise suunda ja korrastamise tingimusi vastavalt ümbritsevate alade kavandatavale tegevusele ja esitama vastavad soovitud korrastamiseks.

3.4.4. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnamõju eelhinnangus esitatud kaalutluste alusel lisatakse keskkonnahäiringute

leevendamiseks muudetavale keskkonnaloale järgmine asjakohane kõrvaltingimus:

Kaevandamistegevus ja turbatootmine on lubatud üksnes tingimusel, et veerežiimi ei muudeta. Puhatu turbatootmisala piirde- ja magistraalkraave ei tohi süvendada ega laiendada ning väljalaskmeid ei tohi muuta. Veerežiimi säilimist kontrollitakse võrreldes kraavide ja maapinna kõrgusandmete andmetega, mis on teada 11.09.2026.

3.5. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotluse KMH eelhinnangu ja keskkonnaloa eelnõude avalik arutelu toimus 31.08.2026 Keskkonnaameti Jõhvi kontoris ning veebikeskkonnas Microsoft Teams (arutelu protokoll KOTKAS 03.09.2026 numbriga DM-127291-40). Avalikul arutelul tegi aktsiaselts Tootsi Turvas esindaja ettepaneku KMH menetluse ajaks pikendataval maapõue loa kõrvaltingimuse sõnastuse täpsustamiseks. Keskkonnaamet arvestas sõnastuse muutmisega.

Varasem sõnastus: Kaevandamistegevus ja turbatootmine on lubatud üksnes tingimusel, et veerežiimi ei muudeta. Kraave ei tohi süvendada ega laiendada ning väljalaskmeid ei tohi muuta. Veerežiimi säilimist kontrollitakse võrreldes kraavide ja maapinna kõrgusandmete andmetega, mis on teada 11.09.2026.

Muutud sõnastus: Kaevandamistegevus ja turbatootmine on lubatud üksnes tingimusel, et veerežiimi ei muudeta. Puhatu turbatootmisala piirde- ja magistraalkraave ei tohi süvendada ega laiendada ning väljalaskmeid ei tohi muuta. Veerežiimi säilimist kontrollitakse võrreldes kraavide ja maapinna kõrgusandmete andmetega, mis on teada 11.09.2026.

Enefit Industry OÜ arvamus

Enefit Industry OÜ saatis 31.08.2026 kirjaga nr NJ-KKJ-1/480-4 (KOTKAS 01.09.2026 numbriga DM-127291-37) oma arvamuse Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa muutmise korralduse ja keskkonnamõju hindamise algatamise otsuse eelnõude kohta. Kirjas tehti ettepanek mitte määrata kaevandatud maa kasutamise otstarbeks põlevkivikarjäär ega kaevandatud maa korrastamise otstarbeks põlevkivikarjäär.

Enefit Industry OÜ kirjas on välja toodud, et Puhatu turbatootmisala kattub peaaegu kogu ulatuses Sirgala põlevkivikarjääriga. Enefit Industry OÜ-le kuuluv Eesti põlevkivimaardla Sirgala karjääri keskkonnaluba nr KMIN-074 kehtib kuni 03.05.2029 ja Keskkonnaametile on esitatud Sirgala karjääri korrastamise tingimuste saamiseks taotlus. Samas on kirjas toodud, et põlevkivi kaevandamine piirkonnas võib edaspidi jätkuda ka peale keskkonnaloa nr KMIN-074 kehtivuse lõppemist 03.05.2029, kuna põlevkivi varud ei ole ammendatud.

Keskkonnaamet ei arvesta käesoleva keskkonnaloa muutmise eelnõu juures Enefit Industry OÜ ettepanekuga, kuna praegu pikendatakse Puhatu turbatootmisala keskkonnaluba nr KMIN-023 keskkonnamõju hindamise ajaks. Keskkonnaamet on seisukohal, et kaevandatud maa kasutamise otstarvet ning korrastamise suunda tuleb täpsustada Puhatu turbatootmisalal

keskkonnamõju hindamise tulemuse alusel.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse arvamus

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus saatis 02.10.2026 kirjaga nr 4-4/26/2995-2 (KOTKAS 02.09.2026 numbriga DM-127291-39) oma arvamuse Puhatu turbatootmisala keskkonnamuutmise korralduse ja keskkonnamõju hindamise algatamise otsuse eelnõude kohta. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusel ei olnud vastuväiteid eelnõude kohta, kuid esitati järgmised märkused nende sisu korrigeerimiseks ja täiendamiseks:

1. *Keskkonnamuutmise korralduse eelnõu punkti 2.2 eelviimases lõigus on märgitud, et taotletav määraldis kattub kogu ulatuses riigikaitse ehitise Sirgala harjutusvälja perspektiivse laienduse piiranguvööndiga (tunnus 3714827). Täpsustame, et Sirgala harjutusväli on juba laiendatud Vabariigi Valitsuse 21.12.2023 korraldusega nr 301 (<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/323122023010>). Palume Maa- ja Ruumiameti geoportaalil kitsenduste kaardirakendusel märgitud „Sirgala harjutusvälja perspektiivse laienduse piiranguvöönd“ (id 3714827) lugeda Sirgala harjutusvälja piiranguvööndiks ning märkida korralduses, et taotletav määraldis kattub kogu ulatuses riigikaitse ehitise Sirgala harjutusvälja piiranguvööndiga.*
2. *Keskkonnamuutamine KMH algatamise eelnõu punktides 1.3.1 (vee ärajuhtimise mõjude analüüs koostoimes Sirgala karjääri korrastamistevõimega) ja 1.3.4 (korrastamise suuna ja tingimuste analüüs vastavalt ümbritsevate alade kasutusele) märgitud tegevuste korraldamisel palume arvestada, et nii Puhatu turbatootmisala kui ka Sirgala põlevkivikarjääri määraldis kattuvad osaliselt Sirgala harjutusvälja maa-alaga ja piiranguvööndiga ning edasine kaevandatud maa korrastamine võib oluliselt mõjutada Sirgala harjutusvälja otstarbekohast kasutamist ja töövõimet. Seetõttu palume nii hüdrogeoloogilise uuringu teostamisel kui ka edasise korrastamissuuna ja -tingimuste väljatöötamisel arvestada riigikaitse vajadustega, sealhulgas tagada, et kaevandatud alade korrastamise tõttu ei väheneks Sirgala harjutusvälja kasutamise võimalused ja töövõime. Probleemide ennetamiseks ja negatiivsete mõjude minimeerimiseks palume korrastamistingimuste väljatöötamisel teha igakülgset koostööd RKIK-ga*

Keskkonnaamet võttis arvesse Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse märkused ja täpsustas Puhatu turbatootmisala keskkonnamuutmise korraldust ja keskkonnamõju hindamise algatamise otsust vastavalt toodud märkustele. Lisaks märgime, et vastavalt maapõueseaduse paragrahv 81 lõikele 5 küsib Keskkonnaamet korrastamistingimuste kohta arvamust ka Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuselt, kui kaevandatud maa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis.

Eestimaa Looduse Fond ja Eesti Ornitoloogiaühingu seisukoht

Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond (ELF) palus 02.09.2026 e-kirjaga (KOTKAS 02.09.2026 numbriga DM-127291-38) pikendada tagasiside tähtaega Puhatu turbatootmisala keskkonnamuutmisel nr KMIN-023 korralduse eelnõu ja KMH algatamise otsuse eelnõu kohta kuni 8.09.2026 seoses materjalide mahukusega.

Sihtasutus ELF ja Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) esitasid 08.09.2026 seisukohad Aktsiaseltsile Tootsi Turvas kuuluva Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 väljastamise korralduse eelnõu ja KMH algatamise otsuse eelnõu kohta (KOTKAS 09.09.2026 numbriga DM-127291-41). Seisukohas toodi kokkuvõtlikult välja, et ajutise loa väljastamine KMH tegemise ajaks on lubamatu, sest kahjulik mõju Natura aladele ei ole välistatud. Lisaks toodi punktidenä välja järgmised seisukohad järgmistel teemadel:

- 1) Senise määraldise ulatuslik muutmine teenindusmaaks
- 2) Ökoloogilise kahju vs kaevandamisega kaasneva kasu hindamine
- 3) Natura hindamise vajadus loa ajutise pikendamise puhul
- 4) Alutaguse valla tingimus loa pikendamisele
- 5) Kliimamõju hindamise puudused
- 6) Loa edasise menetluse selgus
- 7) Ebatäpsus korralduse eelnõus seoses EOÜ tagasisidega

Keskkonnaamet ei nõustunud ELF ja EOÜ kirjas toodud kokkuvõtliku seisukohaga, et ajutise loa väljastamine KMH tegemise ajaks on lubamatu. Kuna kiri oli mahukas vastati eraldi kirjaga (KOTKAS 11.09.2026 numbriga DM-127291-42).

Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 muutmise korraldust muudeti vastavalt sellele kirja punktis 7 toodud EOÜ tagasisidele. Loa eelnõus toodud peatüki 2.3 taotluse avalikustamise käigu lause: "Avalikustamise käigus täiendavaid ettepanekuid ei laekunud" asendati uue lausega: "Avalikustamise käigus lubati Eesti Ornitoloogiaühingut teavitada edaspidisest menetluse käigust".

3.6. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima LKS, AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis ["Loa omaja meelepea"](#).

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Mäeeraldise plaan I
3. Mäeeraldise plaan II
4. Geoloogilised läbilõiked
5. Korrastatud maa plaan I
6. Korrastatud maa plaan II

Teadmiseks: Alutaguse Vallavalitsus, Eesti Geoloogiateenistus, Eesti Ornitoloogiaühing, Enefit Industry OÜ, Jõhvi Vallavalitsus, Maa- ja Ruumiamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Kersti Ritsberg
vanemspetsialist
maapõuebüroo